

Jacob Mollerups indlæg på Retsudvalgets og Kulturudvalgets fælles høring om medieansvar den 9. maj 2012 på Christiansborg

Den offentlige debat om medieansvar har de seneste måneder budt på mange konfronterende udsagn. De er kommet fra vrede politikere og mediekritikere på den ene side - og fra selvretfærdige redaktører og journalister på den anden.

Som i så mange andre konflikter har man i begge lejre tillagt modparten de værste motiver. I begge lejre har man overdrevet sine problemer og sine eksempler. Og i begge lejre har man forskønnet egne hensigter.

Nu synes det så endelig at være blevet tid til dialog og mere nøgtern overvejelse.

Min baggrund er et par årtier som redaktør på danske medier – nu senest som lytter- og seerredaktør i DR. Jeg vil gerne nævne netop den model her i debatten om medieansvar. I min optik er det en af de modeller, der bør udbredes. Det er mekanismer af den slags, der kan være en del af løsningen.

Jeg er ansat af DR's bestyrelse og er DR's interne ankeinstans, når det gælder alvorlige programklager. Men min rolle er som ombudsmandens: Jeg kan ikke træffe endelige afgørelser – kun udtale kritik og komme med henstillinger. Det er blevet standarden at de følges, men det er den ansvarshavende redaktør – der i DR har titel af generaldirektør – der har det sidste ord.

Der er med andre ord tale om en kontrol-mekanisme, der ikke antaster den redaktionelle frihed.

Det er en model som – i mange forskellige variationer - bruges på nogle hundrede medier verden over - herunder på nogle af de allerbedste. En stor del af mine kolleger er samlet i The Organization of News Ombudsmen. Vi mødes senere på måneden - fra 23 lande – for at diskutere medieansvar her i København.

En seer- eller læserredaktør på hvert enkelt medie, er en af de mange muligheder indenfor medieselvregulering. Pressenævn er en anden. Og selv om det danske pressenævn er en kende mere statsligt end så mange andre af slagsen, så er det grundlæggende stadigvæk et fagligt nævn, som arbejder ud fra en etisk kodeks som

medierne selv har lavet. Og redaktører og journalister, som branchen selv har udpeget, sidder med ved bordet.

Netop derfor kan jeg heller ikke følge de redaktører, der synes at se en styrkelse af Pressenævnet som et potentielt overgreb. Så længe tingene sker i regi af Pressenævnet, er det dog i hovedsagen medierne, der prøver at regulere sig selv.

Den slags bør alle tilhængere af frie og ansvarlige medier støtte. Jo bedre man får den slags mekanismer til at fungere – jo mindre brug er der for politiske indgreb og for flere sager ved domstolene. Det er afgørende, at selvreguleringen reelt virker – og også at den har tænder.

Vi der arbejder med selvregulering må hele tiden spørge os selv: Er vi kritiske nok? Har vi fået undersøgt sagerne grundigt nok? Er fejl blevet rettet tydeligt nok? Er der givet oprejsning til dem, der er blevet hængt urimeligt ud. Osv.

I den forstand bevæger vi os også på skrøbelig grund. Ingen af os er bedre end konklusionerne i vores sidste tre svære sager.

Men hvad kan der gøres for at bedre selvreguleringen – herunder gøre Pressenævnet skarpere og mere effektivt. Lad mig omtale 8 forslag.

For det første er der talt om bedre kommunikation – altså klarere kendelser, der kan forstås og formidles. Det er en klassiker i disse diskussioner. Selvom det faktisk er blevet en hel del bedre, er mange kendelser fra nævnet fortsat uden gennemslagskraft i offentligheden, fordi de er svære at afkode. Især på tv kan det stadig formidlingsmæssigt være en katastrofe. Og dermed bliver det en for alle parter dårlig konklusion på en lang sag.

Nu tales der så om en kommunikationsmedarbejder. Det er sikkert en god idé, men det er vigtigt at holde fast i, at de svære kendelser ikke skyldes, at hverken nævnets medlemmer eller sekretariatet har formuleringsbesvær.

Forklaringen er en helt anden: Pressenævnets mandat er som bekendt at fortolke regler for god presseskik. Men nævnet vil blande sig mindst muligt og viger vel netop derfor oftest tilbage fra at lave en letforståelig og populær karakteristik af den historie, der er klaget over. Det må primært være derfor, at kendelserne ofte ender med at blive tekniske og omstændelige. Der ender med at være mere fokus på procedurefejl end på helheden.

Hvis nævnet vil lægge mere vægt på god kommunikation så er en del af løsningen altså, at kendelserne i deres kerne bliver klarere i spyttet. Altså at man går et skridt videre i sin stillingtagen og i sin forklaring af kritikken. Det bør man gøre, fordi alternativet er værre. Svært forståelige kendelser - uden gennemslagskraft - er gift for hele modellen.

For det andet vil jeg gerne fremhæve et andet element, som ikke er indgået i debatten. Flere andre pressenævn arbejder i første række med at mægle mellem parterne. Jeg tror en udgave heraf kunne være praktisk at inddrage: Hvis nævnet kommer med en foreløbig udtalelse om sin konklusion, kan mediet på den baggrund lave et forslag til, hvordan man selv vil korrigere, rette eller beklage (eller hvad det nu handler om). Hvis mediet konkrete forslag er acceptabelt for klager, kan sagen så afsluttes med det. Og alle parter slipper for den svære oplæsning af nævnets kendelse.

For det tredje: Nævnet afviser jævnligt at tage stilling til konkrete forhold under henvisning til – som man siger – ”de begrænsede muligheder for at føre bevis for nævnet”. I en del af disse sager kunne man ønske, at nævnet ganske enkelt brugte mere krudt på research, så man oftere kunne og turde tage stilling til, hvad der var ret og vrang.

For det fjerde: Tidsfristerne. Jeg er helt enig i, at tiden er løbet fra en firkantet 4 ugers frist for indgivelse af klager. Selv behandler jeg ofte sager, hvor folk har klaget senere. Det skyldes, at mennesker der har været en tur gennem mediemaskinen ofte kan have svært ved umiddelbart at overskue at klage. Samtidig har indslag og artikler i dag en længere levetid på nettet.

For det femte: Den retlige interesse. Det vil være en klar styrkelse af klagesystemet, hvis nævnet tolkede begrebet retlig interesse noget bredere – og dermed gav flere klageadgang.

For det sjette: Placeringen af kendelserne. Det er ikke særlig imponerende, at de fleste dagblade nu har lovet at bringe kendelser på side 2. Den store fejl på en forside bør altså ikke rettes i en spalte på s.2. Det er ikke nogen krænkelse af ytringsfriheden, hvis en avis af og til må bringe en pressenævns-kendelse på s.1. Nævnskendelser fylder i alle tilfælde en fuldstændig mikroskopisk del af mediernes indhold. Og det er et fagligt nævn, der fører pennen. Dels er det ikke særlig slemt – og dels er det en naturlig konsekvens af den gode gamle lov om altings balance.

For det syvende: Skal nævnet udstikke bøder. Nej, det vil nok kun forplumre. Men man kunne overveje, om medier med mange sager i nævnet burde betale lidt ekstra til administrationen. "Forureneren betaler" kalder man det i andre sammenhænge.

For det ottende. Hele diskussionen handler om god presseskik. Derfor skal det nævnes, at god presseskik ikke nødvendigvis er god journalistik eller god oplysning. Når noget lever op til god presseskik betyder det i dag alene, at det lever op til nogle formelle minimumskrav. Der er god plads til at stille større krav til sig selv. Samtidig er de nuværende retningslinjer for god presseskik både forældede og utilstrækkelige. Og selv om man i tolkningen medtager hovedlinjen i nævnets praksis de seneste to årtier, så er resultatet ikke klart og operationelt. Medierne kan ligeså godt erkende, at man selv må tage fat på en modernisering og gerne så man stiller større krav til sig selv. Når man så er færdig med de nye retningslinjer, kan de på et tidspunkt blive gjort til den nye reference i medieansvarsloven.

Mediernes selvregulering er en lille men vigtig del af at styrke mediernes kvalitet og redelighed. Det må ikke gå her som i Storbritannien, hvor The Press Complaints Commission spillede helt fallit, fordi den ikke turde kritisere News of The World mens tid var. Nu står britiske politikere i kø for at lave indgribende lovgivning i kølvandet på de store skandaler.

I sidste ende er en stærk og effektiv selvregulering et godt forsvar for en fri presse. Det er ikke noget overgreb på stakkels redaktører, men en praktisk delløsning. Får man ikke den til at fungere, kommer der bare dårligere løsninger på bordet.